

Nr 35

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående skatteinbetalning hos postverket medelst check.

(1:a avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 11 av herr *Näsgård* och II: 14 av herr *Adolfsson*, vari hemstälts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om åtgärder i syfte att möjliggöra skatteinbetalning hos postverket medelst check»; samt

2) de likalydande motionerna I: 29 av herr *Björnberg* m. fl. och II: 68 av herr *Eliasson* m. fl., vari hemstälts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring av bestämmelserna i Kungl. Maj:ts kungörelse den 16 oktober 1953 (nr 628) med vissa föreskrifter angående tillämpningen av uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272), att skatteinbetalning, för vilken check lämnats såsom likvid, anges sakna giltighet därest checken ej infrias».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 11 och II: 68.

Bestämmelser om den allmänna skatteuppbörden återfinnes i uppbördsförordningen den 5 juni 1953, nr 272, samt i kungörelsen den 16 oktober 1953, nr 628, med vissa föreskrifter angående tillämpningen av uppbördsförordningen. Därjämte finnes uppbördsbestämmelser meddelade i vissa specialförfattningar angående skatter.

Enligt 52 § uppbördsförordningen verkställs uppbörd av skatt genom postverket samt de penninginrättningar (banker, sparbanker och central-kassor för jordbrukskredit), med vilka Kungl. Maj:t därom träffat avtal. Arbetsgivare har att för arbetstagare ombesörja inbetalning av skatt, som innehållits å dennes lön. I övrigt ankommer skatteinbetalningen på den skattskyldige själv.

Jämlikt bestämmelserna i 53 § uppbördsförordningen äger skattskyldig efter eget val med företeende av skatteanvisning inbetala skatt å fast postanstalt eller i bank eller, medelst girering, till postgirokontorets skatteavdelning.

I fråga om arbetsgivares inbetalning av arbetstagares skatt gäller att det åligger arbetsgivare med minst två arbetstagare stadigvarande anställda att då inbetalning sker medelst skatteanvisning inbetala genom skatteavdrag innehållna skattebelopp till skatteavdelning vid postkontor i residensstaden. Hinder möter därvid icke för arbetsgivaren att vid inbetalningen, som sker medelst inbetalningskort eller girokort, redovisa även sin egen skatt. Beträffande övriga arbetsgivare gäller, där vederbörande myndighet icke annat föreskrivit, i fråga om sättet för inbetalning av arbetstagares skatt samma regler som beträffande skattskyldigs erläggande av egen skatt.

Å inbetalning av skatt medelst skatteanvisning å postanstalt eller penninginrättning ävensom å skattebetalning som skett medelst girering till postgirokontorets skatteavdelning skall lämnas kvitto.

Ytterligare må här nämnas bl. a. att Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, generalpoststyrelsen äger, då särskilda skäl därtill är, medgiva att viss arbetsgivare eller viss grupp av arbetsgivare må inbetala skatt för arbetstagare i annan ordning än som stadgas i uppbördsförrordningen.

Den för arbetsgivare i allmänhet gällande föreskriften om inbetalning av arbetstagarnas skatt till vederbörande lokala skatteavdelning vid postkontoren, vilken innebär en begränsning i förhållande till tidigare gällande möjligheter att välja inbetalningssätt, har samband med en samtidigt genomförd effektivisering av kontrollen över arbetsgivarnas skatteinbetalningar. Denna skärpta kontroll bygger på den anordningen, att särskilda register över arbetsgivarna skall föras hos de lokala skattemyndigheterna för den löpande kontrollen. Dessa register föres med ledning av uppgifter för varje uppbördstermin från postverkets skatteavdelning i residensstäderna om de skattebelopp, som arbetsgivare inbetalar till avdelningarna. En förutsättning för att denna registrering skulle kunna bli av verkligt värde har ansetts vara att arbetsgivarna i avsevärt större utsträckning än tidigare utnyttjade skatteavdelningarna för sina skatteinbetalningar.

I fråga om de nuvarande möjligheterna att inbetala skatt till postverket medelst check inhämtas följande. Enligt de bestämmelser, som för närvarande gäller för postanstalterna, må vid inbetalning till postverket i stället för kontanter som betalningsmedel godtagas dels check, som är utställd eller överlåten av statsmyndighet eller utställd av sparbank, dels check, som är utställd eller överlåten av korrespondent, som av vederbörande postmästare erhållit särskilt tillstånd att lämna check vid inbetalning till postverket. Som förutsättning gäller, att det belopp, varå check lyder, i sin helhet eller i varje fall till väsentlig del avser likvid för samtidig inbetalning. Vid prövning av framställning från korrespondent om rätt att lämna check vid inbetalning till postverket har postmästare att

bedöma, i vad mån ekonomiska risker kan befaras uppstå för postverket genom att check mottages i stället för kontanta medel. Tillstånd får endast lämnas, om postmästaren på grund av personlig kännedom eller inhämtade upplysningar är av den bestämda uppfattningen, att någon ekonomisk risk för postverket ej därigenom uppkommer. Tillstånd att lämna check brukar i regel lämnas endast i fråga om sådana korrespondenter, som ofta har att verkställa större inbetalningar.

I skrivelse till Konungen den 9 april 1954 har *generalpoststyrelsen* i anledning av därom hos styrelsen gjorda framställningar upptagit frågan om ökade möjligheter att använda check som betalningsmedel vid inbetalning av skatt enligt uppbördsförordningen. I skrivelsen har styrelsen uttalat, att styrelsen med hänsyn särskilt till vikten av att anordningarna för inbetalning av skatt vore sådana, att inbetalningen i möjligaste mån underlättades, ansett sig för sin del kunna gå med på ett generellt godtagande av check som betalningsmedel vid inbetalning av skatt som avsåges i uppbördsförordningen, dock endast under förutsättning, att en författningsbestämmelse utfärdades av innebörd, att skatteinbetalning, för vilken check lämnats som likvid, saknade giltighet, om checken ej infriades. Styrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte utfärda en sådan författningsföreskrift, vilken förslagsvis kunde införas i tillämpningsföreskrifterna till uppbördsförordningen.

I skrivelsen framhåller styrelsen bl. a. att, om möjlighet öppnades för envar att vid skattebetalning använda check, detta säkerligen komme att i hög grad öka risken för att vid inbetalning använd check icke komme att infrias. I en dylik situation skulle, med tillämpning av gällande bestämmelser, postverket — såvitt generalpoststyrelsen kunde bedöma — icke undgå att drabbas av den ekonomiska förlust, som ett uteblivet infriande i varje fall tills vidare måste medföra. Om en skattebetalning skulle ske med check, som sedermera icke infriades, torde nämligen en sådan betalning få anses vara i dess egenskap av skattelikvid fullgjord. Den uppkommande förlusten torde bli en sak uteslutande mellan postverket och skattebetalaren.

Styrelsen anför vidare:

Ett till sin storlek helt oberäkneligt ansvar av nu angivet slag anser sig styrelsen icke kunna taga. Enligt styrelsens uppfattning skulle emellertid ett införande av det ifrågasatta betalningsförfarandet vara möjligt utan att något särskilt ekonomiskt ansvar för postverket skulle behöva ifrågakomma. Styrelsen utgår därvid från att fråga här är om likvid av ur vissa synpunkter alldeles speciell beskaffenhet. Den som för skattebetalning använt check, som sedermera icke infrias, har i realiteten icke erlagt någon skatt. Det synes icke finnas någon anledning, varför skattebetalaren i en dylik situation skulle komma i ett annat läge än om han helt underlåtit att taga någon befattning med skattebetalningen. För en tillämpning av detta betraktelsesätt och för vinnande av befrielse för post-

verket från det ovanberörda särskilda ekonomiska ansvaret synes det emellertid nödvändigt att i allmän författning intages en uttrycklig bestämmelse om att skattebetalning, för vilken check lämnats som likvid, saknar giltighet, om det visar sig, att den för inbetalning nyttjade checken ej infrias. Bestämmelsen skulle förslagsvis kunna intagas i Kungl. Maj:ts kungörelse den 16 oktober 1953 (nr 628) med vissa föreskrifter angående tillämpningen av uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272) och ges följande lydelse:

»Skatteinbetalning, för vilken check lämnats som likvid, saknar giltighet, om checken ej infrias.»

Om en sådan bestämmelse införes, kommer generalpoststyrelsen att för postanstalterna utfärda sådana föreskrifter, att check må användas vid inbetalning av skatt under förutsättning att checken icke lyder på högre belopp än beloppet för skatteinbetalningen. Generalpoststyrelsen kommer vidare att utfärda föreskrifter om att postfunktionär, som mottager check av här ifrågavarande slag, skall på densamma göra sådan anteckning att därav framgår, att checken använts för inbetalning av skatt.

Generalpoststyrelsens framställning, som tillstyrkts av riksräkenskapsverket, har genom beslut av Kungl. Maj:t den 19 november 1954 lämnats utan åtgärd.

Av innehållet i de *föreliggande motionerna* må här anföras följande.

I de likalydande motionerna I: 11 och II: 14 har motionärerna, under framhållande av att företagare som t. ex. jordbrukare numera i mycket stor utsträckning finge sina likvider insatta på personligt checkkonto, uttalat, att det syntes föreligga skäl att ytterligare överväga om inte en lösning kunde uppnås i enlighet med vad generalpoststyrelsen föreslagit. Skulle detta icke kunna realiseras, borde dock andra utvägar kunna övervägas, exempelvis att penninginrättning till vederbörande postanstalt överlämnade förteckning å kontoinnehavare, som önskade fullgöra skatteinbetalning medelst check och för vilka penninginrättningen ansåge sig kunna garantera, att täckning funnes för den utfärdade checken.

Till stöd för yrkandet i de likalydande motionerna I: 29 och II: 68 har motionärerna åberopat generalpoststyrelsens framställning, som motionärerna funne synnerligen välmotiverad.

Utskottet

Särskilda föreskrifter om användande av check som betalningsmedel vid erläggandet av skatt finnes icke i allmän författning; huruvida betalning med check kan ske beror på betalningsmottagaren d. v. s. vederbörande postanstalt, bank, sparbank eller centralkassa för jordbrukskredit. Såvitt avser postverket tillämpas, i enlighet med av verket utfärdade instruktioner, den anordningen, att check må i allmänhet användas vid be-

talning endast av den som därtill erhållit särskilt tillstånd, som det ankommer på vederbörande postmästare att meddela. Dylikt tillstånd brukar i regel endast lämnas sådana kunder som ofta har att verkställa större inbetalningar.

De möjligheter att vid postanstalt betala skatt med check som följer av de av postverket sålunda tillämpade principerna har på vissa håll ansetts för snäva, ett förhållande som accentuerats sedan genom 1953 års ändringar i uppbördsförfarandet postverket från och med innevarande år blivit ensamt mottagare av skattemedel som arbetsgivare med minst två anställda har att inleverera till statsverket för de anställdas räkning. Visserligen torde arbetsgivarnas inbetalningar i betydande omfattning verkställas medelst girering från eget postgirokonto eller på sådant sätt att penninginrättning, med vilken arbetsgivaren har affärsförbindelser, å dennes vägnar medelst girering inbetalar den innehållna skatten; för dessa fall lärer inget intresse från arbetsgivarnas sida föreligga av ökade möjligheter att använda check som betalningsmedel. I andra fall åter, där arbetsgivarna själva verkställer inbetalning å postanstalt, har sådana ökade möjligheter ansetts vara av värde. Även en skattskyldig med B-skatt, som inbetalar sin skatt å postanstalt, kan självfallet ha intresse av möjligheten att använda check. Organisationer inom jordbrukets föreningsrörelse har också hos generalpoststyrelsen hemställt om åtgärder i syfte att ernå ett ökat användande av checken som betalningsmedel vid skattelikvid.

Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har generalpoststyrelsen, som ansett det vara ett allmänt intresse att inbetalning av skatt i möjligaste mån underlättades, funnit sig kunna generellt godtaga check som betalningsmedel för skatt endast under den förutsättningen att i allmän författning — lämpligen i tillämpningskungörelsen till uppbördsförfordningen — intogs en föreskrift av innebörd, att skatteinbetalning, för vilken check lämnats som likvid, saknade giltighet om checken ej infriades. I skrivelse till Konungen den 9 april 1954 har styrelsen hemställt om utfärdande av en sådan författningsbestämmelse. Genom beslut den 19 november 1954 har emellertid Kungl. Maj:t lämnat denna framställning utan åtgärd. Detta ställningstagande torde, enligt vad utskottet erfarit, vara att se bl. a. mot bakgrunden av att en sådan föreskrifts förenlighet med checklagstiftningens grunder kan synas i viss mån tveksam, varjämte svårlösta problem i avseende å restföring, indrivning, förmånsrätt m. m. skulle uppkomma.

Jämväl de föreliggande motionerna syftar till att åstadkomma ett vidgat användande av checken som betalningsmedel vid inbetalning av skattelikvider hos postverket. I de likalydande motionerna I: 29 och II: 68 hemställas sålunda om riksdagsskrivelse med begäran att generalpoststyrelsens ovannämnda förslag skall genomföras. De likalydande motionerna I: 11 och II: 14 har en vidare innebörd och utmynnar i ett yrkande om

skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om åtgärder i syfte att möjliggöra skatteinbetalning hos postverket medelst check. Som stöd härför har motionärerna framhållit bl. a. att, om generalpoststyrelsens förslag inte ansåges kunna genomföras, andra utvägar borde övervägas, exempelvis ett system med godtagande av checkar, beträffande vilka penninginrättning ansåge sig kunna garantera att utfärdaren komme att infria desamma.

Att anordningarna för skatteuppbörden bör vara sådana att skattebetalningarna så långt sig göra låter underlättas, därom torde råda fullständig enighet. Såsom motionärerna framhållit torde det ur denna synpunkt vara av värde om möjligheterna att fullgöra skattebetalning med check ökades, särskilt för sådana företagare och jordbrukare, som erhåller periodiska betalningar till av dem innehavda checkkonton. Huruvida önskemålet härom skall tillgodoses genom särskilda lagstiftningsåtgärder, vilka i så fall enligt utskottets mening måste grundas på en ingående utredning rörande de frågor av civilrättslig och annan art som därvid uppställer sig, är en fråga som lämpligen torde få bedömas mot bakgrunden av någon tids erfarenhet av möjligheten att på andra vägar nå godtagbara resultat i förevarande avseende. Den närmast till hands liggande lösningen, och den ur många synpunkter naturligaste, är att postverket i större utsträckning än vad för närvarande synes vara fallet medger, att check mottages som betalning. Den som verkställer kontinuerliga skatteinbetalningar bör sålunda kunna hos den lokala postmyndigheten påkalla rätt att tills vidare använda check vid skatteinbetalning, varefter myndigheten prövar framställningen och lämnar erforderligt besked. Postverket synes ha fulla möjligheter att handlägga sådana frågor utifrån allmänna affärsekonomiska synpunkter. En annan möjlighet synes vara den i de likalydande motionerna I: 11 och II: 14 framförda tanken på ett samarbete i viss utsträckning mellan postverket och kreditinstituten.

Av det anförda framgår att utskottet icke anser sig kunna tillstyrka yrkandet i de likalydande motionerna I: 29 och II: 68 om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om den i motionerna förordade lagstiftningen. Den av utskottet redovisade inställningen till förevarande spörsmål i övrigt torde icke påkalla särskild framställning från riksdagens sida i ämnet till Kungl. Maj:t, varför utskottet ej heller anser sig böra förordna riksdagskrivelse av den innebörd som yrkats i de likalydande motionerna I: 11 och II: 14. Utskottet vill emellertid understryka att syftet med de föreliggande motionerna är värt uppmärksamhet och att varje möjlighet att underlätta skatteinbetalning till postverket medelst check bör tillvaratas.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att följande motioner, nämligen

- 1) de likalydande motionerna I: 11 av herr Näsgrård och

II: 14 av herr Adolfsson angående skatteinbetalning hos postverket medelst check; samt

2) de likalydande motionerna I: 29 av herr Björnberg m. fl. och II: 68 av herr Eliasson m. fl. angående viss ändring av bestämmelserna om inbetalning av skatt medelst check;

måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 19 april 1955

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Franzon, Gustaf Elofsson, Eriksson, Söderquist, Velandér, Snygg, Anders Johansson och Werner; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Sundström, Sjölin, Brandt, Vigelsbo och Strandh, fru Eriksson i Stockholm samt herrar Asp och Nilsson i Svalöv.